

Обраћање члана Сталне делегације Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у Парламентарној скупштини Централноевропске иницијативе (ПС ЦЕИ) Звонка Јуришића на засједању Генералног комитета за културна питања ПС ЦЕИ на тему „Иницијативе за одржавање лингвистичких и културних идентитета“

Bonyhad, Мађарска, 25. април 2013.

„Џијењени г. Предсједниче, поштоване колеге
Велико ми је задовољство бити данас на овом састанку!

Поштовани г. Предсједниче, захваљујем Вам на топлој добродошлицы и честитам на изврсној организацији овог састанка у Бонухаду, као и могућности да размотримо питања од заједничког интереса. Потреба за постојањем и остваривањем посебних мањинских права произлази из подређеног положаја које мањине имају у односу на већински народ.

Та се подређеност може огледати не само у мањој бројности у односу на већински народ, већ и у мањем економском, политичком, културном и другим врстама утјецаја које поједине мањинске скупине и њезини припадници остварују у широј заједници. Мањинске скупине и њихови припадници неријетко су изложени неразумијевању, маргинализацији, дискриминацији, па чак и различитим облицима несношљивости, што утјече на проблем њихове опстојности и њихове интеграције у друштво.

Подузимањем посебних мјера и остваривањем специфичних мањинских права тежи се осигурати увјете за опстојност мањинских скупина и њихову интеграцију у ширу заједницу уз очување властитог идентитета, односно уз спрјечавање недобровољне асимилације. Посебним се мјерама стварају једнаке могућности свим особама да остваре своја права. Темелјна индивидуална, политичка, економска, социјална и културна људска права и слободе зајамчени су сваком човјеку, а самим тиме и припадницима мањинских скупина.

Заштита посебних мањинских права и слобода најчешће се односи на јамства из подручја:

- употребе мањинскога језика и писма,
- образовања на мањинском језику и писму,
- очувања, његовања и исказивања властите културе те исповиједања вјере којој припадају,
- слободе самоодржања и самоорганизирања,
- обављања информативних дјелатности на мањинском језику и писму,
- осигурања судјеловања у јавном животу и пословима.

Данас бит заштите права припадника националних мањина чине:

недискриминација, једнакост и посебне додатне мјере којима се осигурава очување њихова националног, вјерског, културног и језичног идентитета.

Нажалост, у еуропским земљама нема јединственог приступа томе. Премда је знатан број еуропских земаља, барем формално, у текстовима својих устава напустио одредбе о националној држави и окренуо се грађанима, демосу као извору суверенитета, етнос је још постојан. Када пажљивије читамо уставне одредбе еуропских земаља, намеће се закључак да нема јединственог приступа проблему права припадника националних мањина.

Почетком 90-тих година прошлога стољећа, под окриљем Организације уједињених народа, донесена је Декларација о правима припадника националних, етничких, језичних или вјерских мањина (1992. године).

Декларација је први универзални документ у којему су проширена права припадника националних мањина, тако што су државе обвезане на развијање и помоћ у остваривању, прије свих, културних права мањина. За разлику од ранијих докумената о људским правима, какви су Међународни пакт о грађанским и политичким правима и Повеља Уједињених народа, у којима се углавном државама потписницама налаже да се суздрже од дискриминације, Декларацијом се уводи обвеза чињења, уз идеју да пуко суздржавање од насиља, несношљивости и дискриминације само по себи није довољно за осигурање стварне једнакости мањине с већином.“ (крај)